

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. VI. De Electione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

& hic etiam Episcopus appellatur; ideoque Ecclesia in Officio Sanctorum Episcoporum, de eis cantat: *Sacerdos, & Pontifex, ac virtutum opifex &c.* Summus autem Pontifex verè, & propriè est Pontifex Romanus, qui nominatur Papa, quasi omnium Pater, & eligitur, Divino afflante Spiritu, à Cardinalibus in locum Divi Petri; habetque totius Catholice Religionis curam in universo Orbe; vocaturque etiam *Hierarcha*, idest Sacerdotum primus, ut in Proemio Decretalium.

Quò ad Secundum. Episcopi nomen olim fuit commune omnibus Presbyteris; sed nunc profertur solum de Antistitibus, quibus Sacerdotes, & Clerici unius Diocesis subiiciuntur; diciturque Episcopus, quasi *Speculator*, vel *Superintendens*, quia debet speculari omnia, quæ conferunt ad æternam salutem, ut officium adimpleat perfecti Pastoris, de quo scriptum est, *Bonus Pastor animam suam ponit pro ovibus suis.* Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 7. ad Primum.

Quò ad Tertium. Tres Episcoporum ordines in Ecclesia Catholica sunt constituti; alii enim dicuntur Patriarchæ, seu Primates; & sunt illi, qui post Pontificem Romanum, primum locum tenent, & dicuntur Patriarchæ, quia in excelso loco, ac gradu consistunt, ac Patrum Principes appellantur, cap. Cleros. S. Ordo. 21. dist. & sunt quatuor præcipui; scilicet Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, & Antiochenus. Alii verò Archiepiscopi, ac Metropolitani dicuntur, & sunt Principes Episcoporum unius Provinciæ: quia in Civitate principali Provinciæ degunt; & sub se habent plures Episcopos. c. Scitote. 6. qu. 3. Alii tandem sunt Episcopi, qui populis Civitatis, in qua degunt, & villarum subditarum, intra certos fines suæ Diocesis, præsumt, cap. Illud 80. dist. cap. Provinciæ, dist. 98.

Quò ad Postremum. Si de Summo Pontifice loquimur, ipse omnia potest, cap. Cuncta 9. qu. 3. & de omnibus cognoscit; nullus autem de illo, ut notatur in dict. cap. Quamvis. 25. dist. Si de Patriarchis tractamus, maximam & ipsi habent auctoritatem; cognoscunt enim in causis appellationum de his, quæ ab Episcopis, & Archiepiscopis sunt decisa; dummodò subint eorum conditioni, & Provinciæ. Abb. in cap. Duo simul, extr. de Offic. ordin. Hinc factum est, quòd in signum Auctoritatis, ante illos Crux deferatur erecta per vias, & in quocunque loco, nisi sit præsens Summus Pontifex, vel Legatus de Latere, cap. Antiqua de Privileg. Archiepiscopi quoque possunt inter suos suffraganeos, & auxiliares cognoscere, cap. Pastoralis, de Offic. ordin. & ex iusta causa possunt etiam Provinciale convocare Concilium. S. 1. sup. de Eccles. Constitut. Ipsi quoque possunt ante se Crucem deferre, sed non in omni loco, ut faciunt Patriarchæ, sed tantummodò in eorum Provincia, nisi ex Privilegio, aut consuetudine, vel Præscriptione hoc eis sit indultum. Abb. & Host. in cap. 1. Ut live pend. nihil innov. Tandem Episcopi visitant Ecclesias sibi commendatas; conficiunt Sacram Chriftina; consecrant Altaria; & Ecclesias pollutas reconciliant; ordinant Clericos, eos suspendunt à Divinis, deponunt, puniunt, excommunicant, & solennes poenitentias imponunt, cap. Cum Episcopus,

de Panit. in 6. cap. Cum Apostolica, de censib. cap. Accedentibus, de Excessib. Pralat. Ac hiis temporibus quoad aliqua exercent auctoritatem tanquam Sedis Apostolicæ Delegati etiam in Regularibus exemptis, præcipue in his, quæ respiciunt administrationem Sacramentorum, & concernunt clausuram Monialium; ex pluribus Decretis Concilii Tridentini, Constitutionibusque Pontificiis; de quibus suo loco mentionem faciemus. Illud quoque est advertendum, quòd concessa Episcopis competunt etiam Archiepiscopis, & Patriarchis; attenda Regula, quæ dicit, concessum minori, multo magis concessum censetur majori, cap. Cum in cunctis, de Elect.

TIT. VI.

De Electione.

Cum tractatum sit de illis Sacerdotibus, qui in altiori gradu consistunt; meritò nunc tractatur de via, per quam ad gradum ipsum promoventur; & quia talis est Electio; ideo de illa est hic agendum; & declarandum:

1. Quid sit electio?

2. Qua in Electione desiderantur?

3. Quot modis fiat?

Quò ad Primum. Scire oportet, Electionis verbum tripliciter accipi; *Active*, prout quis eligit: *Passive*, prout quis eligitur, & *Operative*, qualis est actus eligendi; idcirco in hoc sensu definitur, ut *Electio sit alicujus hominis ad dignitatem, vel fraternam societatem canonicè facta vocatio*, ut hic in S. 1.

Quò ad Secundum. Ad validam electionem desiderantur, *Primo*, ut vacante Ecclesia vocentur omnes, qui jus habent eligendi, dummodo id fieri possit, nec propter moram sit Ecclesia damnum relatura, cap. Cum inter universas, cap. Quod sicut, extr. eod. nam si omitteretur citatio unius, qui posset vocari, electio esset nulla, cap. in Genesi, extr. de Elect. nisi eam ratam haberent, qui non essent vocati, d. cap. Quod sicut, & in hoc attenditur consuetudo loci. Glossa in cap. Coram, eod. Secundo, ut saltem duæ partes ex his, qui habent jus eligendi, sint præsentés. *Tertio*, quòd major pars in electione consentiat, d. cap. quod sicut, & in cap. Coram, & cap. Dudum, de Elect. Quarto, quòd eligatur magis idoneus: pro qua idoneitate cognoscenda attendi debet auctoritas zelus, & numerus. Auctoritas consistit in dignitate electi, ac ejus meritis vitæ. Zelus, in animo Electorum, ut sine carnali amore eligant, & respiciant ad bonam vitam eligendorum, cap. Si ergo. 8. quæst. 1. Numerus autem, ut major sit votorum pars pro eo, qui dici debet electus, cap. Ecclesia il. 2. hoc tit. ubi cum vacasset Ecclesia Cathalanensis, & fuissent electi duo competiores, unus simplex Canonicus, alter Cardinalis; etli iste habuisset tantum Vota quatuordecim favorabilia; ille verò decem & septem; prævaluit Electio Cardinalis, ob ejus majorem dignitatem, scientiam, & ætatem. Est tamen verum, quòd si major numerus votorum multum excederet, esse attendendus, cap. Gratia, & d. cap. Ecclesia il. 2. hoc tit. Quinto, requiritur, ut ante electionem fiat inquisitio super vita, & moribus Competitorum. Glossa in cap. Cumana, in verb. Contra formam, hoc tit. Sexto, ut deinde statim Electio fiat, & in longum non protrahatur, cap. Post

Post prateritam, extr. de Elect. Septimò, ut fiat intra tempus à Jure statutum, c. Ne pro defectu, extr. eod. Tempus autem statutum à Jure est tres menses, ut ibi. Intra quod tempus nisi fuerit facta electio, nisi legitimum impedimentum inter- venerit, cessat pro ea vice facultas eligendi in electoribus. Octavò, ut fiat invocatio Sancti Spiritus, sine quo nihil boni potest fieri, c. Cum Paulus, 1. g. 1. Nonò, debent eligi tres ex numero electorum, qui debeant secrete, & singulatim vota cunctorum diligenter exquirere, & demum in scriptura publicare, ut s. per scrutinium, inf. eod. Quia propter, extr. eod. & tunc electio dicitur fieri per scrutinium. Decimò, ut suffragia secretò ferantur, d. c. Quia propter. Decimoprìmo, ut de electione sequuta publica documenta conficiantur, ut infra in s. Per scrutinium eod. & de cap. Quia propter. Ultimò, ut electio publicetur, qua publicata, non possent amplius eligentes variare, c. Publicato, extr. eod.

Illud tamen scias, quòd si habens facultatem eligendi iuste impeditus non potest interesse, tunc potest alteri partes suas demandare, dummodò sit de numero electorum, & de Collegio, de cap. Quia propter, & s. Sed & si quis. Et si qui suscepit mandatum fuerit rogatus certam personam eligere, illam eligere debet; & poterit si voluerit, alium etiam eligere nomine proprio; quòd si simpliciter fuerit votum demandatum, tunc non potest nisi unum eligere, s. Et si tantum uni, hic, &c. Si quis iusto, s. Porro, eod. tit. in 6. Et si fortè impeditus quis pluribus hoc idem commiserit, unus tantum eligit, qui primus officium occupavit. s. Quod si plurib. tit. eod. & cap. Non iniuste, extr. de Procur. Ista verò, quæ circa electionem dicuntur, non procedunt in electione Pontificis Maximi, quia cum ceteris præsit, convertit, ut singulari etiam modo eligatur, c. Licet, extr. eod. Et de electione ipsius, & forma eligendi tractatur in c. Ubi periculum majus, eod. tit. lib. 6. Supradicta omnia limitantur in Electione Summi Pontificis, quæ facienda est à S. R. E. Cardinalibus in Conclavi, juxta formam novissimæ Constitutionis Gregorii XV. quæ incipit: *Æterni Patris Filius*, de Anno 1621. & est *Constit. 13.* apud Cherubinum tom. 4. Bullarii Rom. ubi etiam *Constit. 19.* quæ præfigit ritus in Conclavi servandos.

Quò ad Quartum. Duobus modis fit electio, vel simpliciter virtute divinas; vel humano etiam concurrente judicio: sed quoniam credendum est, semper adesse Dei voluntatem, licet & humanum opus concurrat, dicendum est, quòd electio fit, vel per *Inspirationem*, vel per *Scrutinium*, vel per *Compromissum*.

Primo modo dicitur facta electio, quoties habentes jus eligendi sine aliquo præcedente tractatu, quasi Divini Spiritus impulsu in eundem consentiunt, eundemque nominando eligunt. s. Celebratur, hoc tit. Nec obest, si de alio eligendo egissent, dummodo non fuisset actum de repente electo, cap. Statuimus 61. dist. Dicitur in eundem consentiunt, quia si fortè à populo quis postularetur, is clamor esset. s. Quod si fortè, hoc tit. Nec valeret talis electio, c. 2. extr. eod. c. docens, 62. d. Non enim tam per inspirationem, quam per nefariam conspirationem is nominatus diceretur.

Secundo loco electio fit per scrutinium, quoties electoribus in unum convenientibus, suffragia secretò porriguntur, & à tribus de Collegio

ad hoc assumptis numerantur, ut suprà dixi: Tunc ille, qui majorem partem suffragiorum habuerit, electus dicitur, d. s. per scrutinium, hoc tit. quod declara ut supr. dictum fuit.

Per Compromissum tandem fit electio, quoties illi, qui jus habent eligendi, de per se eligere nolunt, sed jus illud, quod eligendi habent, in idoneos arbitros conferunt, qui ipsorum vices in eligendo sustineant, & isti arbitri debent esse gravis, maturique judicii, & ex ordine Religiosorum, c. Contingit, extr. de Arbitr. s. Per compromissum, hoc tit. Et circa istam electionem animadvertendum est, quòd si unus ex his, qui jus habent eligendi, nolit in arbitros consentire, nec vices suas mandare, non potest per viam compromissi fieri electio, d. s. Per compromissum, ibi omnium & notat in d. c. Quia propter, & in c. Scriptum, extr. eod. nisi maxima immineret necessitas, c. Quanto, de Constitutionib.

Illud etiam sciendum est, quòd Compromisso celebrato, tanta est his, qui sunt assumpti ad eligendum, tributa potestas, ut aliquo actu sequuto, quamvis non sit facta electio, non possunt privari facultate eligendi: ut notatur in c. In causis, extr. eod. & s. fin. hujus tituli.

Tandem monere oportet Studiosum Adolescentem, quòd hucusque dicta de Electione Episcoporum, ac aliorum Prælatorum hodiè per totam Italiam recesserunt ab aula; nam ex *Regula 2. & 3. Cancellaria Apostolica* eorundem electiones Summo Pontifici sunt reservatæ; & hoc ob nimias discordias, & Simonias, quæ Capitula Canonicorum in electione committebant. Occidit in sola Germania durat apud Capitula Cathedralium electio Prælatorum. In Gallia autem, in Hispania, & in Lusitania Reges nominant Episcopos, ac Prælatos. Nicolius *Instit. Can. lib. 1. tit. 6. num. 10.* Pax Jordanus tom. 1. lib. 1. tit. 1. num. 4. ubi alii DD.

T I T. VII.

Qui eligere, eligique possint?

Cum electio, de qua suprà actum est, fieri non possit, nisi adsint, qui & active, & passive ipsam celebrent, ob id nunc de hac materia disseritur: Et videbimus

1. Qui possint eligere?

2. Qui possint eligi?

3. Intra quod tempus sit facienda electio?

Quò ad Primum: Ante omnia sciendum est, quòd ea, quæ subsequuntur, non ordinariè in praxi observantur; cum Pontifices, ut mox diximus, Episcopos, & Prælatos ut plurimum eligant; ut in *Conc. Trident. de Sacram. Ord. can. 8. sess. 25.* Et ad hoc est *Regula 2. Cancellaria Apost.* ubi ad tollendas magnas discordias, quæ oriri solebant in Electionibus, Summi Pontifices sibi consueverunt reservare provisiones omnium Ecclesiarum Patriarchalium, Archiepiscopalium, & Episcopalium: hoc habes in *Glossa Tua*. Modò ad rem

Illi possunt eligere, qui in Ecclesia sunt Canonici, & qui ex præcedentibus actibus elegerunt, c. in Genesi, & c. Ecclesia, extr. eod. Adsunt enim qui, licet Canonici sint, eligere tamen non possunt, ut furiosi, & majori excommunicatione innodati, c. Si celebrat, de Cler. excom. c. Constitutis, extr. de Appell. s. illud quæstum, hoc tit. Præterea non eligunt suspensi per sententiam. s. In suspensio, hoc tit. Nec hæretici,